

A zaklatás büntetőjogi szabályozása és gyakorlati kihívásai Magyarországon

HORNUNG Tamás¹

Hatályos büntetőjogi kódexünk tartalmazza a jelenleg társadalomra veszélyesnek ítélt magatartások körét, amely cselekmények súlyát olyan mérvűnek ítéli, amire a büntetőjog eszközeivel szükséges reagálni. A kódex szabályozási köre 2008-ban bővült ki a zaklatás tényállásával. A 2008-as büntetőjogi reform a társadalmi és jogi reakciók új hullámát indította el. E tanulmány célja, hogy átfogó képet adjon a zaklatás szabályozásának fejlődéséről, a metoo-mozgalomnak a hazai jogszabályokra és bírósági gyakorlatokra gyakorolt befolyásáról, valamint a távoltartási intézkedések gyakorlati alkalmazásának kihívásairól.

A jogszabáylelemzés és esetjogi áttekintés módszertanával, kiegészítve szakirodalmi forrásokkal, a tanulmány bemutatja, hogy a zaklatási esetek kezelésében alkalmazott jogi eszközök, bár fokozatosan fejlődtek, számos gyakorlati akadályba ütköznek. A bizonyítási eljárások bonyolultsága és a távoltartási intézkedések végrehajtásának nehézségei komoly kihívások elé állítják a jogalkotót és a hatóságokat. A metoo-mozgalom, amely a szexuális zaklatás elleni globális fellépést hivatott erősíteni, jelentős hatással volt a társadalmi tudatosságra és a jogalkotásra hazánkban is, felhívva a figyelmet a zaklatási esetek súlyosságára és a jogszabályi védelem fontosságára. A metoo azonban eltagadhatatlanul teret engedett visszaélések sorozatának is.

A tanulmány konklúziója, hogy a zaklatás elleni küzdelem továbbra is komplex kihívásokkal állítja szembe a hatóságokat, amelyek megoldása a jogszabályok további finomítását, a bírói gyakorlat egységesítését, valamint a társadalmi és jogi tudatosság folyamatos növelését igényli. Az eredmények alapján javasolt a prevenció programok és az áldozatsegítő szolgálatok erősítése, valamint a zaklatási esetek kezelésében érintett minden szereplő – köztük a rendőrség, az ügyészség és a bíróságok – számára speciális képzések biztosítását.

Kulcsszavak: zaklatás, büntetőjog, metoo, távoltartás, jogszabáylelemzés

¹ Bv. százados, műveletosztály-vezető, Szombathelyi Országos Büntetés-végrehajtási Intézet, e-mail: hornung.tamas@bv.gov.hu

A zaklatás értelmezése

Több tudományág is foglalkozik a zaklatás meghatározásával, kezelésével, kialakulásának hátterével, így többfajta értelmezése is lehet. Köznapi értelemben a zaklatás alatt olyan ismétlődő viselkedést értünk, amellyel egy személy egy másik személy felett hatalmat igyekszik kialakítani vagy megerősíteni, ami a sértett életminőségében, biztonságérzetében tesz kárt.² A zaklatás lehet érzelmi, szóbeli vagy fizikai.

A kriminalizáció előtti állapot

A zaklatás tényállása a kriminalizációt megelőzően sem volt létezően a jogi megoldásoktól, ugyanis a szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény (Szabs. tv.) 151. § (1) bekezdése már nevesítette a veszélyes fenyegetés esetkörét, amely szervezését tekintve jelentős részében megegyezik a napjainkban ismert büntetőjogi tényállással. Hogy mi készítette a jogalkotót a Btk.-ba emelésre, ahhoz a tényállás alkotmányjogi értelmezésén keresztül jutunk el. Ennek megfelelően meg kell keresnünk azt a társadalmilag jelentős értéket, amelyet a jogalkotó ily módon kívánt megvédeni. Ez nem más, mint a magánélet integritásához fűződő érdek. A zaklatás jogi tárgya a személy általános és legtágabb értelemben vett magánszférája. A Btk. XXI. fejezetében található bűncselekmények a magánszféra számos nevesített aspektusát védik (például a magántitkot, a levéltitkot, a magánlakást, a becsületet); a magánszféra nevesített esete sértésének hiányában is sérülhet azonban ez az alkotmányos alapjog, amelyet az 56/1994. (XI. 10.) AB határozat az emberi méltóság szubszidiárius alapjogaként határozott meg.³ Az AB határozat szerint az Alkotmánybíróság felfogásában az emberi méltósághoz való jog az úgynevezett „általános személyiségi jog” egyik megfogalmazása, azaz a személyiségi jogok „anyagja”, amely a modern alkotmányokban, illetve alkotmánybírói gyakorlatban a „személyiség szabad kibontakozásához való jog”, az „önrendelkezés szabadságához való jog”, „általános cselekvési szabadság”, továbbá a „magánszférához való jog” elnevezésekkel szerepel.⁴ A „magánszférához való jogot” az alkotmány konkrét, szubjektív alapjogként nem nevezi meg, de a magánélet szabadságához való jog kétségkívül az egyén autonómiájára, védelmére szolgáló olyan alapjog, amely az ember veleszületett méltóságából ered, amelynek tehát az általános személyiségi jog – az emberi méltósághoz való jog – a szubszidiárius alapjoga.

„A magánszférához való jog, az önmegvalósítás joga, a személyiség szabad kibontakozása és az autonómia védelme megköveteli az alkotmány 8. § (1) bekezdé-

² Lásd: www.hrportal.hu/jelentese/bullying.html

³ GELÁNYI 2010: 193.

⁴ 8/1990. (IV. 23.) AB határozat.

sében írt szempontok érvényesülését, azaz azt, hogy az állam az ember sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait tartsa tiszteletben és védelmezze.”⁵

Erre való tekintettel a jogalkotó az alapvető jogok elleni bűncselekmények sorába emelte mások háborgatását, azaz a zaklatást. Láthatjuk, hogy a tényállás megalkotásával az állam alkotmányos kötelezettségének eleget téve, a magánszemélyek egymással szembeni háborgatáson alapuló jogviszonyait kívánta szabályozni.⁶

A 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról (Ebkttv.) 10 § (1) bekezdésében meghatározta a zaklatás fogalmát:

„Zaklatásnak minősül az az emberi méltóságot sértő, szexuális vagy egyéb természetű magatartás, amely az érintett személynek a 8. §-ban meghatározott tulajdonságával függ össze, és célja vagy hatása valamely személlyel szemben megfélemlítő, ellenséges, megalázó, megszegyenítő vagy támadó környezet kialakítása.”⁷

„A 8. § által meghatározott tulajdonságok:

- a) neme,
- b) faji hovatartozása,
- c) bőrszíne,
- d) nemzetisége,
- e) nemzetiséghez való tartozása,
- f) anyanyelve,
- g) fogyatékosága,
- h) egészségi állapota,
- i) vallási vagy világnézeti meggyőződése,
- j) politikai vagy más véleménye,
- k) családi állapota,
- l) anyasága (terhessége) vagy apasága,
- m) szexuális irányultsága,
- n) nemi identitása,
- o) életkora,
- p) társadalmi származása,
- q) vagyoni helyzete,
- r) foglalkoztatási jogviszonyának vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyának részmunkaidős jellege, illetve határozott időtartama,
- s) érdekképviselőhez való tartozása,
- t) egyéb helyzete, tulajdonsága vagy jellemzője (a továbbiakban együtt: tulajdonsága).”⁸

⁵ 56/1994. (XI. 10.) AB határozat.

⁶ KARSAI 2023.

⁷ Ebktv. 10. § (1).

⁸ Ebktv. 8. §.

Tehát az Ebktv. taxatívén meghatározza azokat tulajdonságokat, amelyre hivatkozva megfélemlítő, ellenséges, megalázó, megszegényítő vagy támadó környezet kialakítása törvénybe ütközik.

Érdekes lehet vizsgálni, hogy a korábban megalkotott Ebktv. szerinti zaklatás mennyiben fedti a később a Btk.-ba emelt tényállást. Míg az Ebktv.-ben rögzített zaklatás fogalmának különböző egyenlőségről szóló EK irányelveknek⁹ való megfelelés, addig a Btk.-ban meghatározottaknak a magánszférához való jog, az önmegevalósítás joga és a személyiség szabad kibontakozásához való jog védelme volt a célja. Az Ebktv. szerinti zaklatást kizárólag az abban taxatívén felsorolt 8. § szerinti védett tulajdonságokkal összefüggésben lehet elkövetni, míg a Btk. konkrétan nem határoz meg védett tulajdonságokat. A Btk. tényállásszerűsége a megfélemlítés vagy a magánéletbe, illetve mindennapi életvitelbe történő önkényes beavatkozás esetére áll fenn. Ezen a ponton látható, hogy a megfélemlítés az a magatartás, ahol a két meghatározás fedésben áll. További egyezést láthatunk a Btk. szerint súlyosabban minősülő elkövetési magatartásoknál, amit félelemkeltés céljából követnek el, míg az Ebktv. szerint elkövetési magatartás többek között a megfélemlítő környezet kialakítása. Az látszik, hogy csekély mértékben fedik egymást a két jogszabályi helyen meghatározott zaklatás, ami természetes. Mindkét törvénynek a saját rendeltetését kell ellátnia a jogrendszerben betöltött szerepére koncentrálni. Míg az Ebktv. célja az Alaptörvény II. és XV. cikkének, valamint az európai közösségi joggal kapcsolatos jogharmonizáció érvényre juttatása, addig a Btk. az állam kizárólagos büntető hatalmának érvényesítése céljából, a meghatározott cselekmények elkövetőivel szemben proporcionális büntetési tételeket határoz meg.

Régi Btk. szerint

A zaklatás törvényi tényállását a 2007. évi CLXII. törvény iktatta be a Btk.-ba. A törvényhez fűzött miniszteri indokolás szerint a „magánélet zavartalanságát, a privátszféra sérthetlenségét a törvény új tényállás beiktatásával kívánja biztosítani, amely közelíti az Európai Unió tagállamainak jogi megoldásaihoz, hiszen a legtöbb országban a zaklató jellegű magatartásokat az állam a büntetőjog eszközével üldözi”. Az új törvényi tényállás megalkotását az azt sürgető állampolgári biztosi állásfoglalások ugyanúgy szükségessé tették, mint az Alkotmánybíróság döntései, azon belül is az 56/1994. (XI. 10.) AB határozat és a 8/1990. (IV. 23.) AB határozat.¹⁰

Az 1978. évi IV. törvény 176/A. § (1) bekezdése úgy fogalmazott, hogy:

⁹ 2000/43/EK irányelve a személyek közötti, faji- vagy etnikai származásra való tekintet nélküli egyenlő bánásmód elvének alkalmazásáról; 2000/78/EK irányelve a foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról.

¹⁰ Nagykommentár a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvényhez.

„Aki abból a célból, hogy más megfélemlítsen, vagy más magánéletébe, illetőleg mindennapi életvitelébe önkényesen beavatkozzon, rendszeresen vagy tartósan más háborgat, így különösen mással, annak akarata ellenére telekommunikációs eszköz útján vagy személyesen rendszeresen kapcsolatot teremteni törekszik, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétséget követ el.”

A magánszférához való jog, az önmegvalósítás joga, a személyiség szabad kibontakozása és az autonómia védelme megköveteli az Alkotmány 8. § (1) bekezdésében írt szempontok érvényesülését, azaz azt, hogy az állam az ember sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait tartsa tiszteletben és védelmezze.¹¹

„Az Alkotmánybíróság döntése az emberi méltósághoz való jog értelmezésén alapul. Ezt a jogot az Alkotmány 54. § (1) bekezdése az alapvető jogok és kötelesek című fejezet élén, minden ember veleszületett jogaként deklarálja. Az Alkotmánybíróság az emberi méltósághoz való jogot az ún. »általános személyiségi jog« egyik megfogalmazásának tekinti. A modern alkotmányok, illetve alkotmánybírói gyakorlat az általános személyiségi jogot különféle aspektusaival nevezik meg: pl. a személyiség szabad kibontakoztatásához való jogként, az önrendelkezés szabadságához való jogként, általános cselekvési szabadságként, avagy a magánszférához való jogként. Az általános személyiségi jog »anyajog«, azaz olyan szubszidiárius alapjog, amelyet mind az Alkotmánybíróság, mind a bíróságok minden esetben felhívhatnak az egyén autonómiájának védelmére, ha az adott tényállásra a konkrét, nevesített alapjogok egyike sem alkalmazható.”¹²

A tényállás elemzése

A jogi tárgy meghatározásánál meg kell állapítani, hogy mi a védelmet igénylő társadalmi viszony, ami jelen esetben a magánélet háborítatlanságához, a magánszféra szentségéhez fűződő egyéni és társadalmi érdek.

Az elkövetési magatartás megjelölése már összetettebb feladat. A jogszabályhelyen belül a jogalkotó több elkövetési magatartást is nevesít. Elsőként említi a törvény a háborgatást abból a célból, hogy az elkövető más mindennapi vagy magánéletébe önkényesen beavatkozzon.

„Minden olyan zaklató tevékenység háborgatásnak minősül, amely alkalmas arra, hogy valakinek a mindennapi életvitelét negatívan befolyásolja.”¹³ Fontos a magatartás tanúsítása során, hogy a kapcsolatteremtés a sértett akarata ellenére történjen, valamint ezeknek a magatartásoknak rendszereseknek vagy tartósaknak kell lenniük. Láthatjuk, hogy a jogalkotó által meghatározott háborgatás szó nem

¹¹ 56/1994. (XI. 10.) AB határozat.

¹² 8/1990. (IV. 23.) AB határozat.

¹³ BELOVICS–MOLNÁR–SINKU 2014: 273.

körülhatárolható, ezzel tág teret enged a szubjektív jogértelmezésnek. Így a sértett tűrőképessége lesz az a vékony határ, amely eldönti, hogy mely visszatérő magatartások minősülhetnek zaklatásnak. A magatartás akkor tényállásszerű, ha megfélemlítés vagy a magánéletébe történő beavatkozás célzatával rendszeresen háborgatják a sértettet, amelyet nem a sértett szubjektív érzékenysége alapján, hanem a cselekmény tényállásszerűségének figyelembevételével kell elbírálni. A bűncselekmény magánindítványos jellegéből fakadóan azonban a sértett tűrőképessége határozza meg, hogy a jognak mikor van dolga az egyes esetekkel, ugyanis egy tényállásszerűen elkövetett zaklatás sem büntetendő magánindítvány hiányában.

A tényállás szövegében továbbhaladva példálózó jelleggel a telekommunikációs eszközöket nevesíti, ezáltal kihangsúlyozza mint elkövetési magatartás. Az eszközök kiemelése nem véletlen. A törvény megalkotásakor már látható a trend, miszerint a kommunikáció mennyiségében a telekommunikációs, és többnyire online térben koncentrálódik, ami még ebben a pillanatban is megállíthatatlannak látszik, így a törvény kénytelen volt kiemelt figyelmet szentelni az azóta már külön névvel is illetett *cyberbullying* jelenségre. Természetesen korosztályonként eltérők a jellemző elkövetési magatartások. A számítógépet és napjainkban inkább az okostelefonokat nagy biztonsággal kezelő korosztályoknál a kommunikáció online térbe tolódásával egyértelmű, hogy az elkövetési magatartások is ezeken a platformokon (Messenger, Viber, WhatsApp, Instagram stb.) valósulnak meg tipikusan. A telekommunikációs eszközök útján történő zaklatás megvalósulhat a folyamatos és kéréstlen hívogatásokkal, a kikopóban lévő sms-üzenetekkel, üzenetrögzítőn hagyott üzenetekkel, valamint a napjainkban egyre gyakoribb már említett applikációkon keresztül.

A szubjektív elemek között a bűnösség kérdése megkerülhetetlen, ami itt kizárólag szándékos formát jelenthet. Az elkövető személyét tekintve a jogalkotó általános alanyt fogalmaz meg az, „aki” kitétellel, azaz az elkövetéskor a 14. életévét betöltött legalább korlátozott beszámítási képességgel rendelkező természetes személy állhat az elkövetői oldalon.

Sértetti kör meghatározása mint minősítő körülmény¹⁴

A jogalkotó által a (3) bekezdés *a*) pontjában meghatározott sértetti kör (házastárs, volt házastárs, bejegyzett élettárs, volt bejegyzett élettárs vagy a volt élettárs) sérelmére megvalósított zaklatást már minősített esetként kell kezelni, ami súlyosabb büntetőjogi jogkövetkezményeket von maga után. Egyértelmű a törvényhozói rendelkezés háttérében álló akarat, amikor ezeket a minősített eseteket iktatta a törvénykönyvbe. Az ilyen jellegű bűncselekményeknél általában a kapcsolat megsza-

¹⁴ 1978. évi IV. törvény 176/A. § (3) bekezdés.

kadását követően vagy a még együtt élő családtagokon a düh levezetése motiválja az elkövetőket.¹⁵

A *b)* pont egy speciális személyi kört taglal, akik vagy betegségüknél, vagy koruknál fogva az esetek többségében képtelenek ellenállást tanúsítani, gyakorlatilag a szó jó értelmében, de a nevelésre, felügyeletre, gondozásra vagy gyógykezelésre szoruló személy az uralmuk alatt van. Kiszolgáltatott helyzetüknél fogva, az ő sérelmükre megvalósított zaklatás már büntettnek minősül.

Hatályos szabályozás

„Aki abból a célból, hogy mást megfélemlítsen, vagy más magánéletébe, illetve mindennapi életvitelébe önkényesen beavatkozzon, őt rendszeresen vagy tartósan háborgatja, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétség miatt büntetendő.”¹⁶

A Btk. az 1978-as Btk.-val ellentétben törvényi szinten már nem emeli ki, de tipikus háborgató magatartás lehet, ha az elkövető a sértettel rendszeresen vagy tartósan, személyesen vagy telekommunikációs eszközzel törekszik kapcsolatot teremteni. A tényállás nem feltételezi, hogy a sértett a hívásokat fogadja, az üzeneteket elolvassa, ugyanakkor a hívások fogadása és a tettel való beszélgetés sem zárja ki a zaklatás megállapíthatóságát.¹⁷ A háborgatásnak rendszeresnek vagy tartósnak kell lennie, ezért az eseti jellegű háborgatás még jelentős félelemkeltés esetén sem tényállásszerű.¹⁸ Azonban nem tekinthető önkényes beavatkozásnak a magatartás, ha az jogszerű, vagy erkölcsileg helyeselhető célból történik. Nem elfogadható önkényes beavatkozás az úgynevezett „viszonzaklatás”, amikor is egy korábbi zaklató magatartást annak címzettje zaklatással viszonz.¹⁹

„A zaklatás első alakzata szubszidiárius jellegű, vagyis rendszeres vagy tartós háborgatással a bűncselekmény csak akkor valósulhat meg, ha súlyosabb bűncselekmény nem jön létre.”²⁰

---

¹⁵ GELÁNYI 2010: 198.

¹⁶ 2012. évi C törvény 222. § (1) bekezdés.

¹⁷ BH2011. 302.

¹⁸ BH2016. 261.

¹⁹ BH2014. 169.

²⁰ BELOVICS–MOLNÁR–SINKU 2014: 280.

A zaklatás súlyosabban minősülő esete²¹

A Btk. 222. § (2) bekezdés szerinti alakzat két súlyosabban minősülő elkövetési magatartást határoz meg. Az *a*) pontban a személy ellen erőszakos vagy közveszélyt okozó büntetendő cselekmény elkövetésével való fenyegetés, a *b*) pontban azt a látszatot kelti, hogy élet, testi épség vagy egészséget sértő vagy közvetlenül veszélyeztető esemény következik be.

Az *a*) pont tekintetében a fenyegetés fogalmát a Btk. 459. § (1) bekezdés 7. pont meghatározásához képest, miszerint „fenyegetés: eltérő rendelkezés hiányában súlyos hátrány kilátásba helyezése, amely alkalmas arra, hogy a megfenyegetettben komoly félelmet keltsen;”²² szűkebben értelmezi, mivel csak a személy elleni erőszakos vagy közveszélyt okozó büntetendő cselekménnyel való fenyegetés a tényállásszerű. A személy elleni erőszakos bűncselekményeket a Btk. 459. § (1) bekezdés 26. pontja sorolja fel, míg a közveszélyt okozó bűncselekménynek az tekinthető, ami a „polgárok nagyobb vagy előre meg nem határozható körét, illetve jelentős értékű anyagi javakat fenyeget”.²³ A felsorolt elemeket vagy azok egyikét a fenyegetésnek tartalmaznia kell.

A *b*) pontban meghatározott hamis látszat keltését el lehet követni a tankönyvi példával²⁴ élve egy „antrax” feliratú, de valójában ártalmatlan anyagot tartalmazó borítékkal, vagy akár egy detonátor robbanóanyag nélkül történő felhasználásával.

Minősítő körülmény

Az új normaszöveg a korábbi kódex logikai csoportosítását megtartotta és azt kibővítette „aki a zaklatást hatalmi vagy befolyási helyzetével visszaélve követi el” továbbá „hivatalos személy sérelmére, hivatali tevékenységével össze nem egyeztethető helyen vagy időben” fordulatokkal. Tehát a jogalkotó a munkajogviszonyból eredő zaklatás esetkörét közvetve a hivatalos személy ellen elkövetett zaklatást pedig explicit nevesítette a tényálláson belül, egyben sértetti kört határoz meg, amely súlyosabban minősíti az esetet.

„A hivatalos személyek magánszférájának fokozottabb védelmét célzó d) ponthoz hangsúlyozandó, hogy – implicit tényállási elemként – a zaklatás különböző elkövetési magatartásainak a hivatalos személy hivatali tevékenységével, eljárásával összefüggésben kell történnie, akkor is, ha ez a tényállásból nem tűnik ki.”²⁵

²¹ BELOVICS–MOLNÁR–SINKU 2014: 279–280; KARSAI 2023.

²² Btk. 459. 7. pont.

²³ BELOVICS–MOLNÁR–SINKU 2014: 280.

²⁴ BELOVICS–MOLNÁR–SINKU 2014: 280.

²⁵ KARSAI 2023.

A d) pontot a 2018. évi XLIII. törvény 2018. július 1-jével emelte be a Btk.-ba.

Fontos meghatározni, hogy a zaklatás tekintetében eshet e szó kísérletről vagy előkészületről? Befejezett a zaklatás a háborgató cselekmény, illetve a fenyegetés megvalósításával. A bűncselekmény immateriális, kísérletének nincs gyakorlati jelentősége, továbbá a rendszeresség, tartósság mint törvényi feltétel, kizárja a bűncselekmény kísérletének megállapíthatóságát.

„A zaklatás rendbeliségét a passzív alanyok száma határozza meg. A szubszidiárius kényszerítés (Btk. 195. §) tényállása beilleszkedhet a zaklatás mindkét fordulatának tényállásába, mert azok átfogó magatartásai implicite és in concreto kényszert is takarhatnak. Ilyenkor a zaklatást kell megállapítani. A Btk. 222. § (1) bekezdés tartós, többszöri háborgató magatartása természetes egység, míg a (2) bekezdés szerinti alakzatok folytatólagosan is elkövethetők.”²⁶

Továbbá a zaklatás a Btk. 231. § (2) bekezdése értelmében csak magánindítványra büntethető.

A zaklatás vétsége alap és minősített esetének egyazon sértett sérelmére, azonos elkövetési idő alatt történő elkövetése esetén a halmazat csak látszólagos, a minősített esetben „beleolvad” az alapeset.²⁷

Metoo

Eredetileg Tarana Burke egy kampány részeként említette a metoo kifejezést, együttérzése kifejezéséül a színes bőrű nőket ért szexuális zaklatás és bántalmazás miatt, amelynek célja az „empátia általi felépülés”.

2017. október 15-én Alyssa Milano színésznő vette elő a #MeToo „hashtag” alkalmazását egy figyelemfelkeltő kampány részeként, annak érdekében, hogy feltárja a szexuális zaklatás és erőszak elterjedésének mértékét. A Twitterre ezt írta ki: „Ha minden nő, akit szexuálisan zaklattak vagy támadtak, kimoszolja a 'MeToo'-t, akkor érzékeltethetjük az emberekkel a probléma mértékét.”²⁸ A kezdeményezés ekkor kapott szárnyra, mert pár nap alatt százezrek osztották meg a történeteiket, és a kifejezés országról országra vándorolt.

A hazai színház, média és politika világában is számos metoo eset volt, amelyek rámutattak a látens esetek és a hatalommal való befolyásolás ilyen irányú törekvéseinek számára és jelenlétére.

A közéleti, ismert személyekkel szemben célba érő zaklatási ügyek természetesen teret adtak a túlzásoknak és az alaptalan vádaknak. „Előjött azzal, hogy nem

²⁶ KARSAI 2023.

²⁷ 14/2019. számú büntető elvi döntés.

²⁸ Lásd: <http://metoosegito.hu/a-metoo-mozgalomrol/>

minden férfi szexuális ragadozó, erre nyilvánosan porba tiporták. Nevetséges, ami zajlik!” – mondta az ügyről Terry Gilliam.²⁹

A metoo rámutatott, hogy a szexuális zaklatás sokkal gyakoribb jelensége az átlagosnak gondolt és elfogadott munkakörnyezeteknek, mint az gondolnánk, viszont mivel bizonyítása nehézkes, a metoo keretén belül alkalmas volt megbélyegezni alaptalanul személyeket.

A bizonyítás lehetőségei

A bizonyítás nemcsak a sértettnek, hanem a büntetőügyben eljáró valamennyi hatóságnak nehézséget okoz. Maga a jogszabályszöveg pontos magatartási követelményeket nem fogalmaz meg, így azok feltárása, értékelése és értelmezése a büntető ügyben eljáró szervek kizárólagos feladata. Gondot okoz továbbá a bizonyítékok begyűjtése is, hisz magánszemélyek jogviszonyából eredő, gyakran fizikai kontakt nélkül (verbálisan, telekommunikációs eszköz útján) megvalósuló bűncselekményről beszélünk, ahol tanúk csak elvétve vannak, a jogalkotó által nevesített elektronikus bizonyítékok felkutatása és biztosítása pedig a szűkös időtényező miatt nem mindig vezet eredményre.

Bizonyítás a nyomozás során

A bizonyíthatóság a nyomozó hatóságot nagy kihívás elé állítja, az esetek többségében ugyanis kevés a tényállásszerűség igazolására szolgáló bizonyíték. A sértetten és a gyanúsítottan kívül más tanú legtöbbször nem áll rendelkezésre, ha néhol van is, az nem tekinthető elfogulatlanak. A telefonon megvalósuló zaklatások tekintetében a szolgáltatóktól kizárólag híváslista, a hívások időpontja és azok időtartama kérhető le, a beszélgetések tartalmát a szolgáltató nem rögzíti és nem is rögzítheti. Egyedüli eredményt hozó bizonyíték az okostelefonok világában a beszélgetések rögzítésére szolgáltató ingyenes alkalmazás letöltése, esetleg professzionális alkalmazás vásárlása. Az így rögzített beszélgetések a szolgáltatótól lekérhető adatokkal együtt már bizonyító erővel bírnak.

A konkrét tárgyi bizonyítékok megléte nélkül úgy a nyomozó hatóságoknak, mint a nyomozást felügyelő ügyészségnek és az ítélkező bíróságnak körül kell járnia a törvényi tényállást, annak valamennyi elemét ki kell méríteni a cselekménynek, hogy az tényállásszerű lehessen. Itt már lehetőség szerint a sértett és a terhelt mellett tanúkat is meghallgatnak, úgy az ügyvel kapcsolatban, mint a sértett személyiségének megismerése érdekében. Megvizsgálandó még, hogy történt-e sértett részéről hasonló bejelentés, illetve a terhelt személyével kapcsolatban meghallgatott tanúk

²⁹ Lásd: <http://metoosegito.hu/a-metoo-mozgalomrol/>

milyen képet festenek róla. Vizsgálni szükséges még, hogy adott körülmények között mennyire lehetett komoly fenyegetésnek venni a terhelt magatartását.

Amennyiben a zaklatás telekommunikációs eszköz útján valósul meg, a nyomozó hatóságnak a hírközlési szolgáltatótól be kell szereznie mindkét fél híváslistáját, amivel hitelesen bizonyítani lehet a kapcsolatfelvételek megtörténtét. Nyilatkoztatni kell a feleket – egyéb bizonyíték híján – a megtörtént beszélgetések tartalmáról, hogy következtetni lehessen a beszélgetés tartalmára, esetleg a kapcsolatfelvétel szándékára. Ugyanis a kapcsolat felvételének oka lehet egy, a terhelt jogos követelése kapcsán felmerült vita, sűrűn övezik viták a gyermek láthatásával, vagyon megosztásával kapcsolatos kérdéseket. A hívogatások számát ilyen esetben sokszor megmagyarázza a sértett passzív magatartása (például a telefon kinyomása, esetleg a hívás válasz nélkül hagyása megbeszélrt időpontban), ez intenzívebb sértetti közrehatásnak minősül, még a cselekmény tényállásszerűsége esetén is. Ennek lényege abban áll, hogy a szükséges célt meghaladó kapcsolatfelvételek és a késői időpontban történő hívások esetén jöhet szóba a zaklatás (1) bekezdéses fordulata.

További bizonyítási nehézség adódik a kizárólag a telefon megcsörgetésével, valamint az e-mail-üzenetek anonim módon való küldésével, esetleg generálásával. A mobilszolgáltató ezeket a kezdeményezéseket nem rögzíti, az e-mail-üzenetek pedig a legtöbb esetben visszanyomozhatatlanok.

SMS-üzenetekkel történő zaklatás bizonyításához az üzeneteket meg kell őrizni, mivel ezeket a szolgáltató nem tárolhatja. Az üzenetek szövegének és időpontjának közjegyző általi hitelesítést követően, kell megtenni a feljelentést. Ezt követően a nyomozás során lehetőség van kikérni az sms-üzenetekről a szolgáltatónál tárolt adatokat, amelyek egybevetve a már hitelesített információkkal bizonyító erővel bírnak. A bizonyítás szempontjából segítség lehet egy olyan tartalmú üzenet küldése, amelyben megírjuk, hogy nem kérünk további üzeneteket, különben jogi útra tereljük az ügyet. Sok esetben a zaklató – bízva a következmények elmaradásában – háborgatja a sértettet, azonban a felismerés után sok esetben megszakad a zaklató magatartás.

Magánindítvány

A zaklatás magánindítványra üldözhető bűncselekmény. Vannak olyan bűncselekmények, amelyek esetén – bár a magyar büntetőjog az eljárásjogi legalitás elvét követi – lehetőséget kell teremteni a passzív alany (sértett) számára, hogy eldönthesse, kívánja-e a tettes megbüntetését. A sértett büntethetőség feletti diszponálási jogát [perbeli önrendelkezés büntetőügyben – 95/2008. (VII. 3.) AB határozat] testesíti meg a magánindítvány, e jog azonban csak az előterjesztésig terjed, mivel az így meginduló eljárás már hivatalból folyik (kivéve a magánvádas eljárásokat).³⁰

³⁰ KARSAI 2023.

A magánindítvány nem azonos a magánvád fogalmával. A magánindítvány anyagi jogi fogalom, a Btk. a VI. fejezetében A büntetőjogi felelősségre vonás egyéb akadályain belül taglalja a 31. §-ban.³¹ A magánindítvány nem pótolható büntethetőséget kizáró akadály.

Egy alakszerűtlen nyilatkozat, amelyben a sértett vagy a magánindítvány megtételére jogosult más személy³² kéri az elkövető felelősségre vonását, amelyre a bűncselekményről történő tudomásszerzéstől számított egy hónap áll rendelkezésre, amely határidővel szemben nincs helye igazolásnak, kivéve, ha az ügy közvédra üldözendő. Ilyen eset lehet, ha a szexuális erőszak alapesete miatt eltelt határidő után derül ki, hogy a bűncselekmény: a szexuális erőszak közvédra üldözendő alakzata valósul meg. A magánindítványra büntetendő bűncselekmények körét a Btk. különös része az egyes bűncselekményeknél rögzíti, felsorolni őket csak példálózó jelleggel elképzelhető. A magánindítvány egységes és oszthatatlan, több elkövetőnél kiterjed valamennyi elkövetőre, valamint visszavonhatatlan.³³ A megtett magánindítvánnyal a sértett nem rendelkezik szabadon, döntési jogköre kizárólag a megtételt megelőzően van annyiban, hogy kéri-e a felelősségre vonást, vagy sem. Nem minden magánindítványos bűncselekmény magánvádás, de minden magánvádás bűncselekmény magánindítványos. A magánvád ezzel szemben eljárásjogi fogalom, ami a büntetőeljárás lefolytatásának a feltétele. A magánvád már nem alakszerűtlen, a váddal szemben támasztott követelményeknek, a minimum törvényességi kellékeknek meg kell felelnie. 1. pontosan beazonosítható módon meg kell jelölni a vádlott személyét; 2. tartalmazza a történeti tényállást; 3. tartalmazza a Btk.-beli minősítést; 4. tartalmazza a szankció kiszabására irányuló indítványt. A magánindítvány egy hónapos határidejével szemben nincsen alaphatáridő, tekintettel arra, hogy vannak olyan esetek, ahol a magánvád előterjesztésére nyitva álló határidő az ilyen ügyben indult eljárásban a bíróság ügydöntő határozatáig kiterjed.

³¹ A magánindítvány hiánya.

31. § (1) Az e törvényben meghatározott esetekben a bűncselekmény elkövetője csak magánindítványra büntethető.

(2) A magánindítvány előterjesztésére a sértett jogosult.

(3) A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 69. § (5) bekezdésében meghatározott esetekben a magánindítványt a sértett törvényes képviselője terjesztheti elő. A magánindítványt a korlátozottan cselekvőképes kiskorú sértett önállóan is előterjesztheti, és erre törvényes képviselője is jogosult. Ezekben az esetekben a magánindítvány előterjesztésére a gyámhatóság is jogosult. Érdekellentét esetén a Polgári Törvénykönyv szabályai az irányadók.

(4) Ha a magánindítvány előterjesztésére jogosult sértett meghal, a hozzátartozója jogosult a magánindítvány előterjesztésére.

(5) Bármelyik elkövetővel szemben előterjesztett magánindítvány valamennyi elkövetőre hatályos.

(6) A magánindítvány nem vonható vissza.

³² A törvény az új Be. XII. fejezetében büntetőeljárás cselekvőképesség elnevezés alatt újr szabályozott eljárási jogszabályokhoz mérten rendezi a magánindítvány előterjesztésére jogosult személyek körét. Ennek lényege, hogy minden esetben a törvényes képviselő jár el, ha a képviselt személynek egyáltalán, vagy az eljárás tárgyára nézve nincs büntetőeljárás cselekvőképessége. A törvény ezen általános szabály mellett megtartja azt a kivételt, hogy a korlátozottan cselekvőképes kiskorú sértett a jövőben is önállóan jogosult dönteni arról, hogy kívánja-e elkövető megbüntetését. A korlátozottan cselekvőképes nagykorú személy esetén azonban nem indokolt eltérni az általános szabálytól, így a perbeli cselekvőképességéhez mérten önállóan járhat el vagy helyette a törvényes képviselője terjesztheti elő a magánindítványt (Btk. indoklása).

³³ 2012. évi. C. törvény 31. §.

Rágalmazás, becsületsértés, kegyeletsértés esetén előfordulhat, hogy kölcsönösen követik el egymás sérelmére. Ilyenkor az alapügy vádlottjának lehetősége van arra, hogy viszonyvádat terjesszen elő.

Az ügyészség szemszögéből

Az ügyészség honlapján közzétett, a Legfőbb Ügyészség 2015. évi büntetőbírószági szakterületen a zaklatással kapcsolatos ügyészségi gyakorlat elemzéséből merítve a bizonyíthatóság, illetve az eljárás megindításának kérdésében kiemelendő, hogy

„az (1) bekezdés szerinti zaklatás természetes egység, mivel az egyes részcselekmények nem önmagukban, hanem együttesen vezetnek a sértett rendszeres vagy tartós háborgatásához. Erre figyelemmel a magánindítvány joghatályossága nemcsak a magánindítvány megtételét megelőző 30 napon belül elkövetett részcselekményekre, hanem az annál korábbi háborgató magatartásokra is kiterjed abban az esetben is, ha a sértett kezdettől fogva tisztában van az elkövető személyével. Megállapítható, hogy az (1) bekezdés szerinti zaklatás miatt emelt vádak esetében a magánindítvány megtétele előtti teljes cselekménysor beleértve tehát a magánindítvány megtételét megelőző egy hónapnál régebbi magatartásokat is a vádirati, majd az ítéleti tényállás részét képezte. Az egyik járási ügyészség ügyében például a sértett 2013. március 5-én terjesztette elő a magánindítványát, de a vádirati tényállás és a marasztalás alapját – helyesen – a 2013. január 18-tól kezdődő háborgató magatartás képezte.”³⁴

A (2) bekezdés szerinti zaklatás egyetlen magatartással is elkövethető.

„Ha az elkövető a sértettet többször fenyegeti meg személy elleni erőszakos vagy közveszélyt okozó büntetendő cselekménnyel (vagy többször kelti látszatát annak, hogy más életét, testi épségét vagy egészségét sértő vagy közvetlenül fenyegető esemény következik be), akkor a Btk. 6. §-ának (2) bekezdésében írt egyéb feltételek megléte esetén a magatartása folytatólagosan elkövetett bűncselekményt képez. A folytatólagosság egységébe kizárólag önmagukban is bűncselekménynek minősülő részcselekmények tartozhatnak, így amennyiben bármelyik részcselekmény tekintetében a büntetőjogi felelősségre vonásnak akadálya van, az a részcselekmény a törvényi egységből kiesik. A folytatólagosság törvényi egységébe kizárólag a magánindítványban érintett ténybeli esetek vonhatóak.”³⁵ Amennyiben az elkövető ugyanolyan bűncselekményt egységes akarat-elhatározással azonos sértett sérelmére rövid időn belül többször követ el, úgy minden

³⁴ Lásd: <https://ugyeszseg.hu/repository/mkudok7747.pdf>

³⁵ BH2002. 252.

egy cselekmény után a sértettet megilleti magánindítvány előterjesztésének joga.³⁶ Erre figyelemmel a Btk. 222. §-a (2) bekezdésének a) vagy b) pontjába ütköző, folytatólagosan elkövetett zaklatás esetén minden egyes részcselekményre nézve külön-külön kell magánindítványt előterjeszteni a sértettnek, annak joghatályosságát ezért minden részcselekménynél külön kell vizsgálni.”³⁷

„Természetesen az elkövető személyének ismertté válása előtt is lehet zaklatás miatt magánindítványt előterjeszteni, az ismeretlen tettes ellen tett feljelentés is joghatályos magánindítványnak tekinthető. Az ismeretlen tettes ellen, zaklatás miatt tett magánindítványt követően az elkövető személyének ismertté válása után nem kell és nem is lehet felhívni a jogosultat avégett, hogy az immáron ismert elkövetővel szemben is fenntartja-e a magánindítványát. A jogosult esetleges nemleges nyilatkozata ugyanis ténylegesen a magánindítványnak a Btk. 31. § (6) bekezdésében tilalmazott visszavonását jelentené. Ezzel összefüggő kérdés az is, hogy a sértett valamennyi elkövető tekintetében egyszerre nyilatkozik a magánindítványról, ha tehát egy ismert és egy ismeretlen elkövető ellen tesz feljelentést, akkor ez a Btk. 31. § (5) bekezdése alapján mindegyik elkövetőre hatályos.”³⁸

Rendszeresen tapasztalható volt az (1) bekezdés szerinti zaklatás vétsége miatt indult ügyekben, hogy a sértettet a magánindítvány megtétele után a terhelt tovább háborgatja. Ezekben az esetekben azonban megfigyelhető volt az is, hogy a sértettet a nyomozó hatóság rendszerint már nem nyilatkoztatta arra, hogy az újabb cselekmények tekintetében is kíván-e magánindítványt előterjeszteni.

A magánindítvány előterjesztésére vonatkozó törvényi szabályozásból [Btk. 31. §; Be. 173. § (3) bek.], így a határidőhöz kötöttségből következően ugyanis egyértelmű, hogy konkrét, múltbeli magatartás miatt van helye magánindítványnak. A magánindítvány megtételét követő események kívül esnek az adott eljárásban való büntetőjogi megítélésen, tekintve, hogy a magánindítvány előterjesztője annak megtételekor a jövőbeli, még meg nem valósult cselekményért való felelősségre vonást nem kívánhatja. A magánindítvány megtételével rögzül és a felrótt cselekmény vonatkozásában válik érvényesítetté a büntetőigény, más magatartás miatt a büntetőigényt ismét érvényesíteni kell.³⁹

Látható, hogy az eljárás alapja a sértettnek a felelősségre vonást kérő akartnyilatkozata, amit az elkövetés pillanatában általában egyedül lévő sértett nehezen mérlegel, nem kap még olyan segítséget sem, hogy a kihallgatásánál jelen lévő rendőrök kérdésére jegyzőkönyvbe mondhassa a magánindítvány szövegét, hanem egyedül kell eldönteni, igényel-e jogi elégtételt.

³⁶ BH1988. 348.

³⁷ Lásd: <https://ugyesszeg.hu/repository/mkudok7747.pdf>

³⁸ Lásd: <https://ugyesszeg.hu/repository/mkudok7747.pdf>

³⁹ BH2014. 169.

A távoltartás lehetősége

A zaklatás kapcsán a sértettnek a feljelentés megtételén túl további jogi lehetőségei vannak távoltartás formájában, ami a felek konfliktusába való beavatkozás nélkül szavatolja a biztonságot. Lehetőség van a büntetőeljárásban hozott távoltartásra, valamint a 2009. évi LXXII. törvény alapján is, ami a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szól.

A távoltartás különálló nagy téma, azonban, ha teljes részletében nem is, de a zaklatáshoz kapcsolódó jogintézmény, aminek érintőlegesen bemutatását fontosnak tartom.

Büntetőjogi távoltartás

„A 2006. évi LI. törvény, a büntetőeljárás törvény módosításával, a kényszerintézkedések közé helyezte a távoltartás intézményét. Bár a törvény szövegéből nem derült ki, hogy a távoltartás kizárólag családon belüli erőszak esetén alkalmazható-e, az indoklás szerint – a lakhelyelhagyási tilalom szabályait alapul véve – ez egy olyan, mozgást korlátozó kényszerintézkedés, amelyet a családon belüli erőszakos cselekmények kezelésére hoztak létre. [...] A büntetőjogi távoltartás tartama 10–60 napig (korábban 30 napig) terjedhet. Elrendelésének generális feltétele, hogy a szabadságvesztéssel is büntetendő bűncselekmény megalapozott gyanúja fennálljon és a terhelt lakókörnyezetben hagyása a vele egy háztartásban élőkre súlyos veszélyt jelentene. A veszélyeztetés formái, mint speciális feltételek meg-egyeznek más, személyi szabadságot korlátozó kényszerintézkedésben meghatározottakkal: egyfelől a tanúk megfélemlítésével, befolyásolhatóságával megghiúsítaná, megnehezítené vagy veszélyeztetné a bizonyítást, vagy – másfelől – a sértett sérelmére a megkísérelt vagy előkészített bűncselekményt véghezvinné, vagy újabb szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekményt követne el, azonban a terhelt előzetes letartóztatása nem szükséges. A különös feltételek közül legalább az egyiknek fenn kell állnia az általános feltétel mellett. A zaklatás megvalósulása lehetővé teszi a távoltartás alkalmazását nem hozzátartozók között is, azaz nem csak a családon belüli zaklatás eredményezheti távoltartás elrendelését.”⁴⁰

„A büntetőeljárás távoltartás nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket. Körülményessége, lassúsága folytán nem alkalmas a család bántalmazott tagjainak védelmére, különösen alkalmatlan az erőszakos magatartás bekövetkeztének megelőzésére. A lelki terror, megfélemlítés mellett sokszor csak kisebb súlyú fizikai bántalmazás valósul meg, amely szintén nem teszi lehetővé a távoltartás elrendelését.”⁴¹

⁴⁰ TAMÁSI-BOLYKY 2014: 53.

⁴¹ TAMÁSI-BOLYKY 2014: 54.

Büntetőjogon kívüli távoltartás

A súlyos krízis kialakulása gyakran hosszabb folyamat – például tartós sanyargatás – eredménye. A családok/egyed személyek veszélyeztetettségét a velük kapcsolatba kerülő szakemberek a krízis kialakulása előtt is észlelhetik. Ezért e körben törvényben kell előírni és szabályozni a jelzési kötelezettséget, a családvédelmi koordinációért felelős szerv eljárását, hatáskörét. A családvédelmi koordinációért felelős szerv jelzések vagy kérelem esetén a konfliktus kezelésére és feloldására törekszik és információkat szolgáltat. Az eljárásáról és a feltárt tényekről minden esetben köteles a rendőrséget tájékoztatni. A jelzőrendszer és családvédelmi eljárás nyújtotta segítséget a bántalmazott igénybe veheti, de számára az nem kötelező. Így nem szükségszerű az sem, hogy ez az eljárás megelőzze az ideiglenes megelőző és a megelőző távoltartás elrendelését. Ez egy preventív hatású eljárás. Azt a célt szolgálja, hogy azokban az esetekben, amikor erre még lehetőség van, ne csak a bűncselekmények kialakulása, de adott esetben a távoltartás elrendelése is elkerülhető legyen, és távoltartás alkalmazása nélkül álljon helyre a család békéje. A családon belüli erőszak kezelése során komplex módon kell eljárni, így lehetőséget kell adni az állampolgároknak arra, hogy ne csak a rendőrségtől tudjanak segítséget kérni. E lehetőségek megteremtésével a rendelkezés kielégíti a fokozatosság követelményét. A családvédelmi koordinációért felelős szerv eljárása tehát lehetőséget teremt arra, hogy az állami szervek a krízis kialakulásának korai szakaszában intézkedjenek, illetve az állampolgárok igényüknek megfelelően kérjenek segítséget. Másrészről a családvédelmi koordinációért felelős szerv eljárása, információgyűjtése és rendőrségnek szóló jelzése családon belüli erőszak esetén megalapozottabb rendőri, bírói döntést is eredményez.⁴²

A megelőző távoltartás

„A családon belüli erőszak megelőzésének elősegítésére és a távoltartás hatékonyabbá tételére alkották meg a jelenleg is hatályos 2009. évi LXXII. törvényt a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról. A törvény 1. § (1) bekezdése értelmében „hozzátartozók közötti erőszaknak minősül a bántalmazó által a bántalmazott sérelmére megvalósított, a méltóságot, az életet, a szexuális önrendelkezéshez való jogot, továbbá a testi és lelki egészséget súlyosan és közvetlenül veszélyeztető tevékenység vagy mulasztás.”

„A törvény és annak indoklása nem konkretizálja, hogy pontosan milyen magatartások tartoznak ebbe a körbe, mindennek megítélését az adott ügyben eljáró rendőrre vagy bíróra bízta. A megelőző távoltartásról a bántalmazott életvitel-

⁴² Hektv. magyarázata.

szerű tartózkodási helye szerinti helyi bíróság nemperes eljárásban határoz. Az eljárás hivatalból a rendőrség kezdeményezésére, illetve a bántalmazott vagy a bántalmazott közeli hozzátartozójának kérelmére indul. A megelőző távoltartás legfeljebb 30 napra rendelhető el. Hatálya alatt a bántalmazó köteles magát távol tartani a bántalmazottól, a bántalmazott életvitelszerű tartózkodására szolgáló ingatlantól, a határozatban megjelölt más személytől, és köteles tartózkodni attól, hogy a bántalmazottal közvetlenül vagy közvetve érintkezésbe lépjen. Míg a megelőző távoltartás közigazgatási eljárás keretében zajlik és a hozzátartozó fogalmának meghatározásához a Polgári Törvénykönyv rendelkezéseit veszi alapul, addig a büntetőjogi távoltartás büntetőeljárás megindulásához kötött, és nem vizsgálják a hozzátartozói kapcsolatot a sértett és az elkövető között.”⁴³

Az ideiglenes megelőző távoltartás

„A megelőző távoltartás »előszobája« a rendőrség hatáskörébe utalt ideiglenes megelőző távoltartás elrendelésének lehetősége, amelyre szintén a közigazgatási hatósági eljárás szabályai vonatkoznak. Lényege, hogy a súlyosabb bántalmazás megelőzése érdekében a rendőr a helyszínen azonnal intézkedhessen a bántalmazó eltávolításáról és határozhasson a legfeljebb 72 óráig tartó távoltartásáról. Az ideiglenes megelőző távoltartás hivatalból vagy bejelentés alapján rendelhető el. Ezzel egyidejűleg a rendőrség az arra illetékes helyi bíróságnál kezdeményezi a megelőző távoltartás elrendelését.”⁴⁴

Konklúzió

Látható, hogy a zaklatás kriminalizációja nemcsak a sértettre gyakorolt pszichés és egyéb hatások miatt fontos, hanem az események eszkálaródásának és súlyosabb bűncselekmények elkövetésének megakadályozása érdekében is. Az emberölés leg-súlyosabb bűncselekményeinek egy jól elhatárolható csoportját is családon belül követik el, amely gyakran az elburjánzó otthoni terror vagy a kilátástalanságból fakadó védekezés eredménye.

A jogalkotó felismerte az esetek elszaporodását és a következmény-bűncselekmények súlyosságát, ezért az állam büntetőigényét kiterjesztette a zaklatásra is. Ezáltal a zaklatás a törvény szerves részévé vált, amely a 21. századi jogi elvárásoknak megfelelően a távoltartással együtt védelmet nyújt a sértetteknek.

⁴³ TAMÁSI-BOLYKY 2014: 55.

⁴⁴ TAMÁSI-BOLYKY 2014: 56.

Felhasznált irodalom

- BELOVICS Ervin – MOLNÁR Gábor Miklós – SINKU Pál (2014): *Büntetőjog II. Különös rész*. Ötödik, hatályosított kiadás. Budapest: ORAC.
- Büntetőjogi kommentárok modul Nagykommentár a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvényhez* [é. n.]. Wolters Kluwer.
- GELÁNYI Anikó (2010): A zaklatás bűncselekményének jellemzése, különös tekintettel annak telekommunikációs eszköz útján történő megvalósítására. *JURA*, 2, 193–200. Online: <https://szakikadatbazis.hu/doc/1140851>
- KARSAI Krisztina szerk. (2023): *Nagykommentár a Büntető Törvénykönyvhöz*. [H. n.]: Wolters Kluwer.
- TAMÁSI Erzsébet – BOLYKY Orsolya (2014): A távoltartás gyakorlati alkalmazásának körülményei. *Iustum Aequum Salutare*, 10(4), 51–84. Online: <https://ias.jak.ppke.hu/20144sz/03.pdf>

Jogi források

1978. évi IV. törvény
2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
2012. évi C. törvény
- 56/1994. (XI. 10.) AB határozat
- 8/1990. (IV. 23.) AB határozat Belovics Ervin, Molnár Gábor
- 14/2019. számú büntető elvi döntés
- BH1988. 348.
- BH2002. 252.
- BH2011. 302.
- BH2014. 169.
- BH2016. 261.

ABSTRACT

The Criminal Regulation of Harassment and Its Practical Challenges in Hungary

Tamás HORNUNG

Our current criminal law code includes the range of behaviours that are currently considered dangerous to society, the gravity of which acts are considered to be of such a level that it is necessary to react with the tools of criminal law. The regulatory scope of the code was expanded to include harassment in 2008. The criminal law reform of 2008 started a new wave of social and legal reactions. The purpose of this study is to provide a comprehensive picture of the evolution of harassment regulation, the influence of the Me Too movement on domestic legislation and court practice, and the challenges of the practical application of restraining orders.

Using the methodology of legislative analysis and case law review, completed with specialised literature sources, the study shows that the legal tools used in the treatment of harassment cases, although they have gradually developed, encounter many practical obstacles. The complexity of evidentiary procedures and the difficulties in implementing the restraining orders inflict serious challenges to the legislator and the authorities. The Me Too movement, which is intended to strengthen global action against sexual harassment, had a significant impact on social awareness and legislation in our country as well, drawing attention to the seriousness of harassment cases and the importance of legal protection. However, Me Too has also undeniably given way to a series of abuses.

The conclusion of the study is that the fight against harassment continues to confront the authorities with complex challenges, the solution of which requires further refinement of legislation, the unification of judicial practice, and the continuous increase of social and legal awareness. Based on the results, it is recommended to strengthen prevention programs and victim support services, as well as to provide special training for all participants involved in the handling of harassment cases, including the police, the prosecutor's office and the courts.

Keywords: harassment, criminal law, Me Too, distancing, legislative analysis